

יגאל אלון. כתוצאה מהחלטה זו הוקמה ועדה ציבורית ובה אנשי חינוך, אנשי מיקצוע בתחומים הנוגעים בדבר ומפקחים ממישרד החינוך והתרבות — שהתבקשה לגבש את תוכנית החינוך המיני ולהציע דרכים למימושה.

המלצותיה של ועדה זו הביאו להקמתה של יחידה מיוחדת במוכרות הפדגוגית של מישרד החינוך, שאותה ריכזה המחנכת חנה הראל, ששקדה והכינה לא רק את תוכנית הלימודים בנושא זה אלא גם חז"ר מורה הדרכה ומערכת השתלמות ענפה למורים, כדי שיוכלו להתייבץ בפני תלמידיהם הם ולשוחח עימם בחופשיות על בעיות המין.

במקביל הופעלה, במשך ארבע שנים, תוכנית ניסויית של חינוך מיני במספר מוגבל של מוסדות חינוך בארץ. מבחינה היסטורית החלה מהפכת החינוך המיני עוד לפני ארבע שנים. במשך ארבע השנים הראשונות, כך מסתבר, ניתנו כ-300 שתי ספר בארץ שעורים סדירים בנושאי-מין, מבלי שציבור ההורים יהיה אפילו מודע לכך.

300 הוא מיספר נכבד. פירושו: באחד מכל ארבעה בתי-ספר בארץ כבר הוגדה תוכנית החינוך המיני בצורה זו או אחרת. אלא שמיספר זה עלול להטעות. לא כל הכיתות באותם בתי-ספר נהנו מתוכנית החינוך המיני הניסויית.

סקר שביצע מישרד החינוך לפני שנה, לגבי הקניית החינוך המיני בבתי-הספר הממלכתיים בישראל בשנת הלימודים תשל"ו (1976), מצביע על כך ש-10.6% מכיתות בתי-הספר היסודיים, ורק 11.3% מכיתות בתי-הספר העל-יסודיים שבהם נוסחה התוכנית, השתתפו בפעילות זו.

גם היקף הפעילות באותן הכיתות שבהן נוסה החינוך המיני, היה מוגבל ביותר. בממוצע היה מספר השעורים שניתנו בו כיתה שקיבלה חינוך מיני בבתי-ספר על-יסודי 7.7 שעות בשנה, ובבתי-ספר יסודי 4.7 אחוז. בסך הכל קיבלו באותה שנה רק 15% אלף מהתלמידים שעורים בלתי-סדירים בחינוך מיני.

גם בגבי לא יפועל החינוך המיני בכל בתי-הספר ובכל הכיתות בארץ. תוכנית החינוך המיני שמציע מישרד החינוך, כי חלק מתוכנית הלימודים הכללית, אינה תוכנית זמנה. מנהלי בתי-הספר אינם חייבים להפעילה. היא הוגשה להם, כהגדרת המוכרות הפדגוגית, כ"תוכנית של קבע לבחירתם של מוסדות החינוך המעוניינים בכך". יחד עם זאת נראה, שכבר השנה יקיף החינוך המיני בבתי-הספר רב-בות תלמידים. מיספרם של אלה יגדל ויילך בהדרגה משנה לשנה.

חלק אינטגרלי

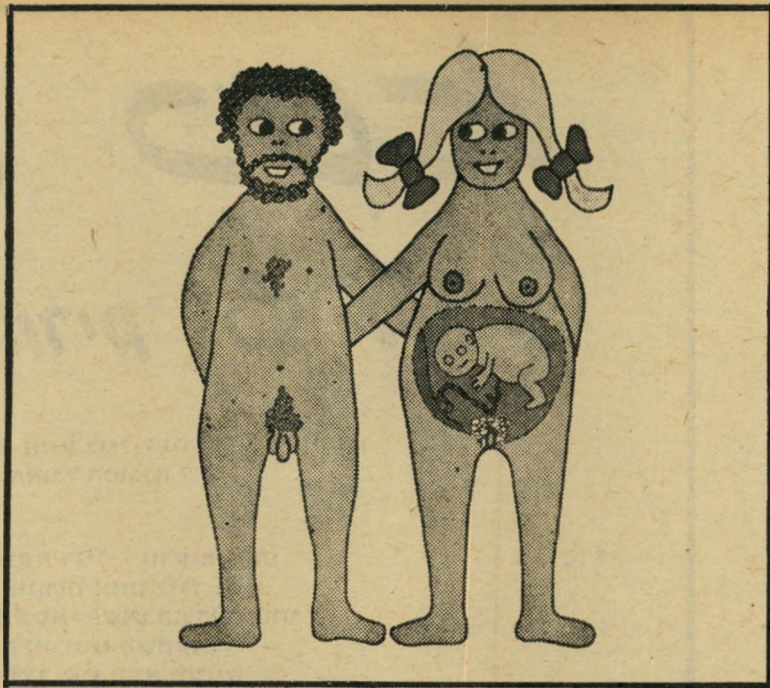
מהלימודים

מכירה חנה הראל, מפקחת במישרד החינוך, שריכזה את תוכנית החינוך המיני מתחילתה ועד היום: "לא בכל בתי-ספר יש קאדר של מורים המוסמכים לתת חינוך מיני. עלולה גם להתערר התנגדות מצד ההורים לחינוך זה. אין כי כוונתנו לכפות חינוך מיני על תלמידי שר הוריו מתנגדים לכך. יחד עם זה, ידוע לנו כי הורים רבים שמתו לרעיון שהיו פטורים מלהשניק חינוך מיני לילדיהם בעצמם, שיחה בנושאי מין עדיין מהווה בעיניהם אצל מבוגרים רבים".

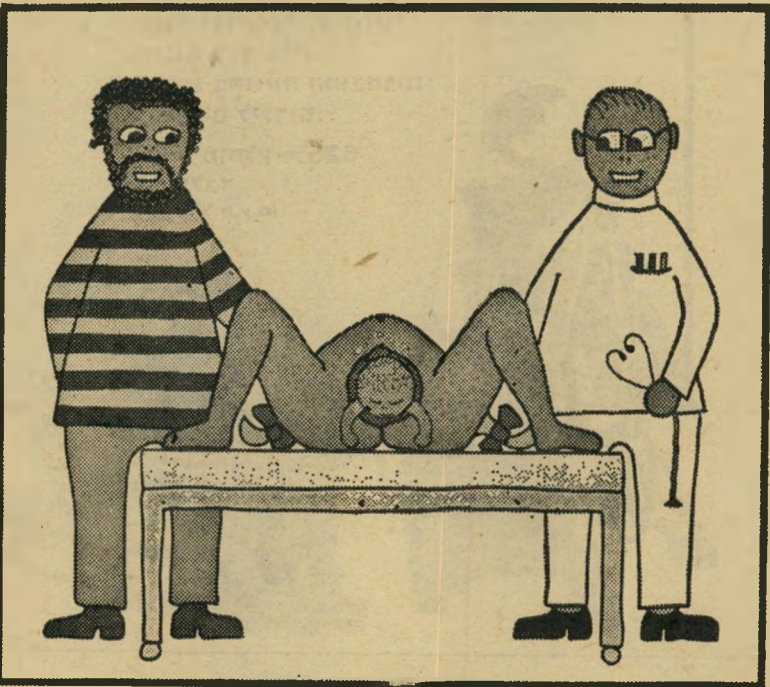
הבעיה קיימת לא רק אצל ההורים, אלא גם אצל המורים. רובם לא קיבלו חינוך מיני סדיר ופורמאלי. אצל רבים מהם קיימים אותם מעצורים לשיחות רדודים חופשיים בנושאי מין, כמו אצל ההורים. משום כך, אחת המשימות העיקריות של מישרד החינוך היא להכשיר את המורים שיעסקו בהקניית החינוך המיני לתלמידים. קורסים להשתלמות עבריים למורים בי נושא זה הם שנים. השעורים יעברו לא רק על-ידי המורים והמחנכים אלא גם על-ידי אחיות, רופאים, פסיכולוגים ויועצי צים מיוחדים שאינם מספרים עם סגל המחנכים של בתי-הספר.

קבעה המוכרות הפדגוגית של מישרד החינוך: "החינוך לחייהמישפחה החינוך המיני יהיו חלק אינטגרלי של נושאי הלימוד השונים המיקצועותיהם (סיפורת, תנ"ך, תורה שבעל-פה, כולוניה, אזרחות, חינוך גופני וכו'). אך יופעלו גם במסגרת של נושאים מיוחדים במקצועות השונים, וגם על-ידי יועצורים נפרדים.

שיבוצה של התוכנית בעבודת בית-הספר ייעשה על-ידי המנהל, ורק לאותן כיתות שנמצא להן מורה מתאים המוכן

העובר גדל וגדל. הרחם וכבן האם גדלים גם הם. אבא נאה באמא וחושב שהיא נראית נפלא. יחד הם מתרגשים מהרגשת תנועתיו הראשונות של התינוק, כך מסבירים כותבי הספר. תינוק נולד לנו את תופעת ההריון. כותבי הגורם העיקרית של הספר, הם שחיברו גם את תוכנית הלימודים להקניית החינוך המיני בבתי-הספר היסודיים.

ההידרה מתחילה. צידדה של האם נמצאים האב, והרופא העוזר לה ומדריך אותה. הנרתיק נמתח ומתרחב כדי לאפשר לתינוק לצאת לדרכו. הרחם מתכווץ ורוחה את התינוק החוצה. ראשית מגיח הראש. אחר-כך יוצאות הזרועות ולבסוף — הגוף כולו. תוכנית החינוך המיני המורחבת כוללת, שעורים ודיונים מפורטים ומעמיקים בכל בעיות המין.

לטפל בנושא ושהוסבר לכך. מנהל בית-הספר יתלץ על מיספר השעורים שיוקדשו לנושא, ועל המועדים שבהם יילמד. לפני הפעלת התוכנית בבתי-הספר יובא העניין לידיעתם של ההורים, ואם הדבר ניתן לקיומם אספות-הורים, הרצאה, צפייה ודיון בסיוע העזרים האורקוליים. במידת האפשר הצורך תאורגן גם הדרכת הורים... תוכנית הלימודים של החינוך המיני אינה כוללת מערכי-שעור מפורטים. מישרד החינוך מנחה את המורים באשר למטרות האופראטיביות שבתוכנית החינוך המיני לגבי כל כיתה, ומציע לו מיבחר נושאים לדיון עם התלמידים. אך הנושאים אינם מחייבים את המורה. הוא רשאי להעלות נושאים אחרים מחיי הכיתה וסביבתה. לאפשר לתלמידים לשאול שאלות ולהתמודד עם התשובות האפשריות. הכללים המומלצים למורים על-ידי מישרד החינוך הם: ליצור בכיתה אווירה נינוחה המקבלת את התלמיד ללא ללא גישה שיפוטית ובכוננות לדיון כן ופתוח; חשוב לזכור, כי מצאיות חייבי המישפחה ודרכי ההתנהגות המינית רבי בעיות וסתירות. אין להתעלם ממציאות נתונה זו, וראוי להתייחס למעונן של מצבים כדי למנוע תיסכולים וחרדות מן ה

המשל האורגזמי:

קפיצה למים

איך, למשל, יועבר בכיתה בית-הספר שעור בנושא האורגזם? בטייטת החוברת הנקראת נוער ויחסי מין, המוצעת למועצה המחנכת על-ידי משרד החינוך, מתפרסם מערך-שעור הקרוי "הפסיכולוגיה של המיניגל". על-פי הצעת זו, עשוי שעור בנושא האורגזם להיראות בערך כך: המורה יכנס לכיתה ויצייר בפני התלמידים על הלוח ציור של מקפצה על סף בריכה. אחר-כך יתחיל לדון עם התלמידי דים על שלבי הקפיצה מהמקפצה למים. השלב הראשון כולל טיפוס על הסולם: להתרגשות מתחילה; האדם מנסה כנראה משהו חדש; אם הוא לא עשה זאת קודם,

הוא פחד; ייתכן שייסוג לאחור — מפחד; ייתכן שהוא נדחף לעשות משהו שבאמת לא היה רוצה לעשות (אולי כתוצאה מהתערבות עם אחרים, או התגרות בו שהוא פחדן ואימנו גבר).

השלב השני הוא ההליכה לאורך קרש המקפצה: התרגשותו של העומד לקפוץ למים גבוהה מאד. כאן קשה לסגת, גם אם רוצים. כשמגיעים לקצה הקרש כבר שקר עינים עמוק מאד ובעניין. קיים חשש לנפילה מהקרש, ולאירובד השליטה ושווייהמיש-קל.

השלב השלישי: הקפיצה למים. ייתכן שהקפיצה למים מוצלחת מאד. אבל כל הסיכויים שאם זו קפיצה ראשונה היא תהיה מגושמת ולא מוצלחת. הקרפץ יפול על הבטן בכבדות, מבלי לזהות כלל. השלב הרביעי: היציאה מהמים. כאן יש לקופץ גישה חדשה כלפי הקפיצה למים, שאותה לא ניסה קודם. ייתכן שיהליט שאין הוא אהוב לקפוץ למים. ייתכן שיחזיר ליט שנהנה. אם הוא נהנה, ייקל עליו לקפוץ מהקרש שוב.

בנקודה זו, אחרי דיון ממושך בסוגיית הקפיצה למים, ודאי יתמהו התלמידים מן מתי זה נכללת הקפיצה למים בתוכנית הלימודים. או יערוך המורה השואה בין הקפיצה למים לבין תגובת המינית של האדם.

הטיפוס על סולם המקפצה דומה לגירוי, יסביר המורה. שלב זה מתחיל עם הגירוי המיני, ויכול להימשך כמה דקות עד כמה שעות. הנשיקות החליטופים בין בנייהזוג דומים לטיפוס בסולם המקפצה.

ההליכה על קרש המקפצה דומה לבניית המתח במישגל, עד לשיא שממנו נובעת אחר-כך האורגזם. כמו על הקרש כך גם בשלב זה, יסביר המורה, הנטייה קשה מאד. לפעמים גם אפשר לאבד את השליטה.

האורגזם עצמו, כמחרו קפיצה למים מהמקפצה. ההתחייבות לקפוץ כבר נעשתה, והאדם מעורב בעניין עד שיאר. כאן תוסי בר גם מהות האורגזם: סידרת התכווצות יות שרירים מאירות, המשחררות את ה מתח שהצטבר.

היציאה מהים — השלב הרביעי — דומה להרפייה שאחרי האורגזם. הגוף חוזר למצב רגוע, ואפשר להשוות זאת לקור ה מים בעת ההגעה אליהם.

המורה ידון עם התלמידים במשמעות הרגשות שלאחר מעשה: האם יתגברו הפחד והחששות עקב ניסיון לא-מוצלח? האם בגלל שהנער התחייב פעם לקפוץ, יהיה לו קל יותר שוב ושוב?

על-ידי השואות בנושא התגובה המינית לקפיצה ממקפצה, יוכל המורה לשתף יותר תלמידים בשיחה. רבים יוכלו לספר על ניסיונם בקפיצות למים, על מחשבותיהם והרגשותיהם. הם יוכלו לקבל מכך מושג על מהות התגובה המינית, גם אם לא התנסו בה עד אז.

מה יגילה

הסקר

אין מה להשושי. שעור מעין זה על המקפצה המישגל והאורגזם לא יועבר לתלמידים בכיתה אל-י של בית-הספר היסודי. הוא מיועד לתלמידי כיתות י"א וי"ב בבתי-הספר העל-יסודי, שעל-פי הר סטאטיסטיקה התנסו כבר רובם במצע מיני. כדי שהמורים לא יטעו להחשב שהם מדברים עם טירונים, הוגשו להם תוצאות הסקר שנערך באוגוסט 1974 על המצב בקרב בני הנוער בישראל. בתחום חסי המין לפני הנשואים, הסקר שנערך על-פי הזמנת המרכז לדמוגרפיה במשרד ראשי הממשלה, בוצע בידי הד"ר משה לוצט, הד"ר אנטוניהסקי, הפרופסור מרדן, סופיה קבונקי ואילנה שהם. הוא מצביע על המסקנות כדלקמן:

- הפעילות המינית של בני הנוער בישראל אינה עולה על המקובל בעולם ה מערבי. יש הבדל בולט בין בנים ובנות בפעילות המינית, וקיים שוני מסויים כי התאם לארצות-המוצא וסוגי בתי-הספר. רמת הידע על המין והרבייה נמוכה מאד. העמדות של בני-הנוער יותר חופשיות מן המעשים שלהם.
- בביל 15-14 יוצאים כבר 74% מהבנים ו-72% מהבנות עם בני-זוג מהמין השני.
- 69% מהבנים ו-56% מהבנות עוסקים ב נשיקות. אבל רק 33% מהבנים ו-5% מהבנות התנסו במישגל מלא. ביחסיימין מלאים קיים "פגור" של שנתיים אצל הבנות לעומת הבנים.
- בגילים 17-16 התנסו כבר 41% מן (המשך בעמוד 74)